

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา Participatory Management for Building Safety in Educational Opportunity Expansion Schools

นุตประวีณ์ ภัครวัฒน์อังกูร^{1*} และ กฤษดา ผ่องพิทยา²

Nutparawi Phakharawatoangkun¹ and Kisda Pongpittaya²

(วันที่รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 7 เมษายน 2569, วันที่ตอบรับ: 21 เมษายน 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ ดำเนินการ 3 ระยะ โดยระยะที่ 1 วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (EFA) กลุ่มตัวอย่าง 413 โรงเรียน จากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 4877 โรงเรียน ระยะที่ 2 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และตรวจสอบความเหมาะสมผ่านการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ และระยะที่ 3 ประเมินด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัย พบว่า 1. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 ส่วนหลัก คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบของรูปแบบ กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และการประเมินผลรูปแบบ 2. ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความถูกต้อง (χ^2 อยู่ในช่วง 52.92** - 1139.94**) มีความเหมาะสม (χ^2 อยู่ในช่วง 52.92** - 790.94**) ความเป็นไปได้ (χ^2 อยู่ในช่วง 43.32** - 1215.06**) และมีความเป็นประโยชน์ (χ^2 อยู่ในช่วง 49.61** - 1341.90**) ต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม; ความปลอดภัยของโรงเรียน; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to develop a participatory management model for enhancing school safety in educational opportunity expansion schools, and to evaluate the developed model. The study employed a three-phase research methodology: Phase 1 conducted an Exploratory Factor Analysis (EFA) with a sample of 413 schools drawn from a population of 4,877 educational opportunity expansion schools; Phase 2 analyzed needs assessment and verified appropriateness through expert focus group discussions; and Phase 3 evaluated the model through a connoisseurship seminar. Research Findings 1. The participatory management

^{1,2}สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

^{1,2}Educational Administration, Phetchabun Rajabhat University

* Corresponding author Email: nutprawe2522@gmail.com

model developed for enhancing school safety in educational opportunity expansion schools consists of five main components: the model's principles, the model's objectives, the model's structural elements, the model's management process, and the model's evaluation. 2. The expert evaluation results indicated that the model's accuracy, appropriateness, feasibility, and utility across five dimensions were as follows: accuracy (χ^2 ranging from 52.92** to 1,139.94**), appropriateness (χ^2 ranging from 52.92** to 790.94**), feasibility (χ^2 ranging from 43.32** to 1,215.06**), and utility (χ^2 ranging from 49.61** to 1,341.90**) for educational opportunity expansion schools, all of which were statistically significant at the .01 level.

Keywords: participatory management; school safety; educational opportunity expansion schools

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความมั่นคงของสังคมและประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม ความรุนแรงในสังคม ยาเสพติด ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคอุบัติใหม่ และภัยคุกคามทางไซเบอร์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สอดคล้องกับนโยบายด้านความปลอดภัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เน้นให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัย ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในสถานศึกษาของประเทศไทยมีความรุนแรงและซับซ้อนมากขึ้น จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) พบว่าในปี พ.ศ. 2564 มีเหตุการณ์ความไม่ปลอดภัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.8 จากปีก่อนหน้า จำนวน 1,580 กรณี ส่งผลกระทบต่อนักเรียนกว่า 4,200 คน ประกอบด้วย อุบัติเหตุทางกายภาพ ร้อยละ 38.5 การรังแกและความรุนแรง ร้อยละ 28.3 ปัญหาสุขภาพจิต ร้อยละ 18.2 และภัยคุกคามทางไซเบอร์ ร้อยละ 15.0 สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาระบบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทในการกำหนดนโยบาย วางแผน และดำเนินการ ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันและลดความขัดแย้ง งานวิจัยของ Johnson et al. (2022) พบว่า โรงเรียนชนบทที่ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการด้านความปลอดภัยสามารถลดอุบัติเหตุและเหตุรุนแรงลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับโรงเรียนที่ใช้การบริหารแบบรวมศูนย์ สอดคล้องกับ Garcia et al. (2022) ที่ชี้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบและดำเนินมาตรการด้านความปลอดภัยช่วยลดอุบัติเหตุและส่งเสริมความยั่งยืนของโครงการในระยะยาว ในบริบทของประเทศไทย พบว่า การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างระบบการจัดการความปลอดภัย สถานศึกษาที่สร้างความร่วมมืออย่างเข้มแข็งกับชุมชนโดยรอบ หน่วยงานท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายมีอัตราการเกิดเหตุรุนแรงและความเสี่ยงด้านความปลอดภัยลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (Chen & Wong, 2022)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและด้อยโอกาส โดยมีจำนวน 4,877 โรงเรียนทั่วประเทศ คิดเป็นร้อยละ 14.2 ของโรงเรียนทั้งหมดในสังกัด สพฐ. (กองทุนเสมอภาคทางการศึกษา, 2562) อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประเภทนี้มี

ลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปในหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความท้าทายด้านความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญ 1) โรงเรียนขยายโอกาสส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและยากต่อการเข้าถึง ทำให้การประสานงานกับหน่วยงานสนับสนุนด้านความปลอดภัย เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล หรือหน่วยงานกู้ภัยมีข้อจำกัด การให้ความช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉินมักใช้เวลานานกว่าโรงเรียนในเขตเมือง (Yamamoto & Takahashi, 2022) 2) โรงเรียนเหล่านี้มีทรัพยากรจำกัดทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน ข้อมูลจากกองทุนเสมอภาคทางการศึกษา (2562) ระบุว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีงบประมาณเฉลี่ยต่อหัวนักเรียนต่ำกว่าโรงเรียนทั่วไปร้อยละ 23-35 ส่งผลให้การลงทุนด้านระบบความปลอดภัย เช่น กล้องวงจรปิด ระบบแจ้งเหตุฉุกเฉิน หรือการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้ปลอดภัย มีข้อจำกัดอย่างมาก 3) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่ซับซ้อนและหลากหลายพร้อมกันในหลายมิติ ได้แก่ ความเสี่ยงทางกายภาพจากสภาพอาคารเก่าและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย ความเสี่ยงทางสังคมจากปัญหายาเสพติดและอิทธิพลของกลุ่มนอกระบบการศึกษา ความเสี่ยงทางจิตใจจากปัญหาคอขวดและความยากจนของนักเรียน และความเสี่ยงทางไซเบอร์จากการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตที่ขาดการกำกับดูแล (Rodriguez-Fernandez et al., 2023) 4) การขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสร้างระบบความปลอดภัยที่ยั่งยืน ปัญหาสำคัญรวมถึงการไม่ได้นำข้อมูลมาใช้วางแผนด้านการดำเนินการรักษาความปลอดภัยและการขาดระบบการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม (Kim & Park, 2022) และ 5) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องเผชิญความเสี่ยงในหลายระดับ ทั้งด้านกลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงินและงบประมาณ และการปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยโดยรวมของสถานศึกษา (Toikka & Tarnanen, 2024) ลักษณะเฉพาะเหล่านี้ทำให้การนำแนวทางการบริหารจัดการความปลอดภัยแบบเดียวกับโรงเรียนทั่วไปมาใช้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารที่เฉพาะเจาะจง คำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร ความท้าทายด้านการเข้าถึง และความซับซ้อนของความเสี่ยงในหลายมิติพร้อมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังคงมีช่องว่างขององค์ความรู้ที่สำคัญหลายประการ 1) แม้จะงานวิจัยระดับนานาชาติจะชี้ให้เห็นประสิทธิผลของการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อความปลอดภัยในโรงเรียนชนบท (Johnson et al., 2022; Garcia et al., 2022) แต่ยังไม่มีการศึกษาเชิงลึกที่พัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในบริบทไทยโดยเฉพาะ 2) งานวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นเฉพาะมิติเดียวของความปลอดภัย ยังขาดกรอบแนวคิดที่บูรณาการความปลอดภัยทั้ง 4 มิติอย่างครอบคลุมภายใต้การบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ยังไม่มีการระบุและยืนยันองค์ประกอบเฉพาะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยอย่างเป็นระบบผ่านกระบวนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และการยืนยันโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4) ยังไม่มีการศึกษาความต้องการจำเป็น อย่างเป็นระบบเพื่อจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบตามความต้องการที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้องค์ประกอบจากการศึกษาเบื้องต้นทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร (2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (3) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน (4) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (5) การตัดสินใจร่วมกัน และ (6) การสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน เป็นฐานแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและชุมชน สร้างระบบการจัดการที่ยืดหยุ่นและตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสริมสร้างความปลอดภัยในทุกมิติให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเกิดความยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
2. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

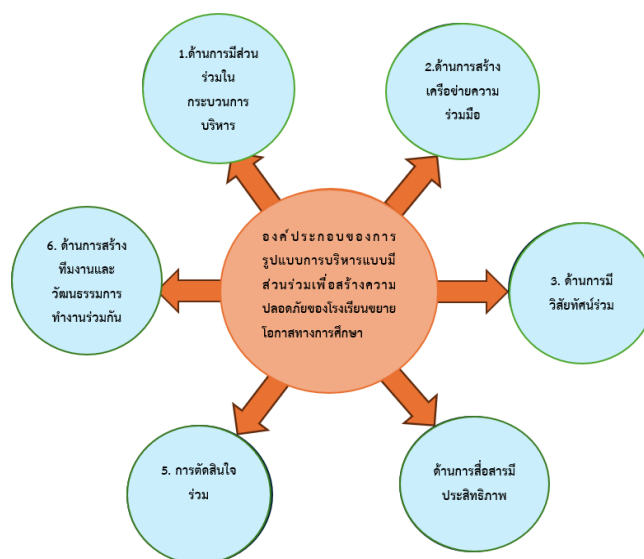
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ผู้วิจัยนำผลที่ได้นำผลการศึกษาการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (นุตประวิทย์ ภัทรวัฒน์อักษร. 2568) 6 องค์ประกอบ คือ (1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร (2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ (3) ด้านการมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน (4) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (5) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน และ (6) ด้านการสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน มาดำเนินการยกย่องรูปแบบ และการตรวจสอบร่างรูปแบบด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1.1 การยกย่องรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยกำหนดส่วนประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และ 5) ผลการประเมินรูปแบบ

ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (PNI modified)

ภาพที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

(PNI modified)

1.2 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

1.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหาหลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างรูปแบบตามความเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

2.1 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประเมิน 5 ด้าน คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และ 5) ผลการประเมินรูปแบบ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จำนวน 25 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ คือ แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบประเมิน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 2 ระดับ คือ ถูกต้อง-ไม่ถูกต้อง เหมาะสม-ไม่เหมาะสม เป็นไปได้-เป็นไปไม่ได้ และ เป็นประโยชน์-ไม่เป็นประโยชน์ แบ่งการประเมินเป็น 5 ด้าน คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และ 5) ผลการประเมินรูปแบบ

2.3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบ มีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3.2 สร้างแบบประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ใน 5 ด้าน คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) องค์ประกอบของรูปแบบ 4) กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และ 5) ผลการประเมินรูปแบบ โดยในแต่ละด้านประเมินใน 4 ประเด็น คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ได้ข้อคำถามจำนวน 28 ข้อ

2.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบประเมินรูปแบบไปยังผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน ได้รับการตอบแบบสอบถามจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ และร้อยละ

2.5.2 การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบความแตกต่างของค่าความถี่ระหว่างจำนวนของผู้ตอบ ถูกต้อง-ไม่ถูกต้อง เหมาะสม-ไม่เหมาะสม เป็นไปได้-เป็นไปได้ไม่ได้ และ เป็นประโยชน์-ไม่ประโยชน์ ด้วยการทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1, 2, 3, และ 4 หากพบว่าข้อความใดที่ค่าไคสแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับที่ระดับ .05 ($p\text{-value} \leq .05$) ในทางที่มีจำนวนผู้ตอบว่า "ถูกต้อง เหมาะสม เป็นประโยชน์ และ เป็นไปได้ " มากกว่า "ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เป็นไปได้ไม่ได้ และ ไม่เป็นประโยชน์ " ก็แสดงว่าข้อความนั้นของรูปแบบมีความถูกต้อง มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และ มีความเป็นประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร 2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านการสื่อสารมีประสิทธิภาพ 5) การตัดสินใจร่วม และ 6) ด้านการสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน โดยมีบริบทสถานศึกษา นโยบายการบริหารเป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาคือการนำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ และใช้กรอบแนวคิด 7S Model เป็นกระบวนการจัดการรูปแบบ

1.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร 2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านการสื่อสารมีประสิทธิภาพ 5) การตัดสินใจร่วม และ 6) ด้านการสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน โดยมีบริบทสถานศึกษา นโยบายการบริหารเป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการรูปแบบ

1.4 กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใช้กรอบแนวคิดกรอบแนวคิด 7S Model ประกอบด้วย 7 ด้าน 1) Strategy (กลยุทธ์) 2) Structure (โครงสร้าง) 3) Systems (ระบบ) 4) Shared Values (ค่านิยมร่วม) 5) Style (รูปแบบการบริหาร) 6) Staff (บุคลากร) และ 7) Skills (ทักษะ)

1.5 ผลการประเมินรูปแบบ การประเมินผลรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) เครื่องมือและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วม 2) มาตรฐานความปลอดภัย 3) ความพึงพอใจ 4) เกณฑ์การประเมิน 5) กระบวนการประเมินผล และ 6) ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบ

ผลการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จากการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสม มีความเป็นระบบ และสอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบริบทของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นตรงกันว่า การบูรณาการแนวความคิดการมีส่วนร่วมกับกรอบ 7S Model ช่วยให้การบริหารจัดการความปลอดภัยเกิดขึ้นอย่างเป็นองค์รวม ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง ระบบกระบวนการ และวัฒนธรรมองค์กร อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาในประเด็นการเพิ่มความชัดเจนของขั้นตอนการนำรูปแบบไปใช้ การกำหนดบทบาทของผู้มีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ การพัฒนาตัวชี้วัดและกลไกการประเมินผล รวมถึงการเสริมความยืดหยุ่นของรูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนที่หลากหลาย ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งผลการปรับปรุงรูปแบบจะนำไปอภิปรายเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 5 ต่อไป

2. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ดังนี้ ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักการของรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ด้านกระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และด้านการประเมินผลรูปแบบ มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าหลักการของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีบทบาทในกระบวนการบริหารช่วยให้เกิดการยอมรับร่วมและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมยังช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของต่อแผนงานและมาตรการด้านความปลอดภัย ทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นอกจากนี้ การบริหารที่เน้นความร่วมมือยังสามารถระดมทรัพยากร ความรู้ และประสบการณ์จากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้การจัดการความปลอดภัยมีความรอบด้านมากขึ้น ทั้งในเชิงป้องกันและเชิงพัฒนา ประเด็นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมไม่ได้เป็นเพียงขั้นตอน แต่เป็นหลักการสำคัญของการบริหารสถานศึกษาในบริบทสังคมปัจจุบัน ทั้งยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมที่เข้มแข็ง และส่งเสริมให้สถานศึกษามีความพร้อมต่อการจัดการเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และท้ายที่สุด หลักการดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1967) ที่เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร

2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาสมีแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัย

2.2 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาส มีประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย

2.3 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาส มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เป็นนวัตกรรมใหม่และเป็นผลงานที่เป็นเลิศที่ดี (Best Practice) เป็นต้นแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับของประเทศไทย

3. องค์ประกอบของรูปแบบ

ผลการวิจัย รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร 2) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 5) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน และ 6) ด้านการสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน โดยมีบริบทสถานศึกษา นโยบาย สังคม วัฒนธรรม และ ภาวะผู้นำ เป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการรูปแบบ รูปแบบนี้มีความเหมาะสมและครอบคลุมสิ่งที่จำเป็นสำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วม กล่าวคือ

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร เป็นพื้นฐานสำคัญของการดำเนินรูปแบบ เพราะการเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และนักเรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหาร ทำให้เกิดความร่วมมือ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบร่วมกัน ส่งผลให้การสร้างความปลอดภัยครอบคลุมทั้งนักเรียน ครู บุคลากร และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา

3.2 ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การเชื่อมโยงหน่วยงานภายในและภายนอก เช่น ชุมชน อปท. หน่วยงานปลอดภัย องค์การเอกชน ทำให้เกิดการสนับสนุนด้านทรัพยากร บุคลากร และองค์ความรู้ ช่วยให้การจัดการความปลอดภัยมีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากขึ้น

3.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม การกำหนดเป้าหมายเดียวกันในเรื่องความปลอดภัยช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายมองไปในทิศทางเดียวกัน เกิดความเข้าใจร่วม การทุ่มเทร่วม และทำให้การดำเนินงานสอดคล้องเป็นระบบ สามารถขับเคลื่อนรูปแบบได้อย่างต่อเนื่อง

3.4 ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร และแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ชัดเจน และทันเวลา ทำให้ทุกฝ่ายรับรู้ข้อมูลความปลอดภัยร่วมกัน ลดความผิดพลาด และเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

3.5 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน กระบวนการตัดสินใจที่เปิดกว้างและรับฟังความคิดเห็นหลากหลายมิติ ทำให้ได้ข้อสรุปที่รอบด้านและเหมาะสมกับบริบทจริงของโรงเรียน อีกทั้งยังก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในนโยบายและมาตรการด้านความปลอดภัย

3.6 ด้านการสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน การทำงานเป็นทีมที่เข้มแข็งและมีวัฒนธรรมการร่วมมือ ทำให้บุคลากรเกื้อหนุนกัน แบ่งปันความรู้ รับผิดชอบร่วม และช่วยกันแก้ปัญหาความปลอดภัยอย่างสอดคล้องประสาน เป็นพลังสำคัญที่ทำให้รูปแบบสามารถขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยประกอบขึ้นดังภาพประกอบ ที่ 1

4. กระบวนการจัดการรูปแบบ

ผลการวิจัยพบว่า การใช้กรอบแนวคิด McKinsey 7S Model เป็นกระบวนการบริหารจัดการรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญ โดยกระบวนการประกอบด้วย 7 องค์ประกอบที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกันในลักษณะเชิงระบบ ทั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 กลยุทธ์ (Strategy) ผลการวิจัยพบว่า การกำหนดกลยุทธ์ด้านความปลอดภัยโดยอาศัยหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ร่วมกัน ทั้งครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่น โดยกำหนดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน เช่น "โรงเรียนปลอดภัย ใส่ใจทุกชีวิต" เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในทุกมิติ ทั้งด้านกายภาพ จิตใจ และสังคม มีความสำคัญ

และเป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนรูปแบบทั้งหมด เนื่องจากกลยุทธ์ที่ชัดเจนและมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนช่วยสร้างความเป็นเจ้าของ และความมุ่งมั่นในการดำเนินงานร่วมกัน การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันทำให้ทุกฝ่ายมองเห็นภาพอนาคตที่ต้องการบรรลุในทิศทางเดียวกัน ลดความขัดแย้งและเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงาน นอกจากนี้ กลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกมิติของความปลอดภัยยังช่วยให้การดำเนินงานมีความรอบด้านและตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนและชุมชน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Peters และ Waterman (1982) ผู้พัฒนา 7S Model ที่ระบุว่า Strategy เป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดทิศทางขององค์กร และต้องมีความสอดคล้องกับองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mintzberg (1994) ที่เน้นว่ากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับ ไม่ใช่เพียงการกำหนดจากผู้บริหารระดับสูงเพียงฝ่ายเดียว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธารัง จันฤทธิ (2567) ที่พบว่า การกำหนดกลยุทธ์ด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และต้องมีความชัดเจนในแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ใจดี (2565) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า การกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมควรเน้นการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียน และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้สมัยใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยระดับนานาชาติของ UNESCO (2021) ที่เน้นว่า Whole School Safety Approach จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่ครอบคลุมทั้ง Safe Learning Facilities, School Disaster Management และ Risk Reduction and Resilience Education โดยต้องมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการวางแผนและดำเนินการ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Paci-Green et al. (2020) ที่ศึกษานโยบายความปลอดภัยรอบด้านของโรงเรียนใน 68 ประเทศ พบว่า ประเทศที่มีกลยุทธ์ชัดเจนและมีการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานรัฐ โรงเรียน และชุมชน มีความก้าวหน้าในการจัดทำแผนความปลอดภัยอย่างบูรณาการมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 โครงสร้าง (Structure) ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งคณะกรรมการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และสถานีตำรวจ เพื่อให้เกิดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันอย่างเป็นระบบ เช่น คณะทำงานด้านสภาพแวดล้อมปลอดภัย คณะทำงานด้านจิตใจปลอดภัย เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยมีประสิทธิภาพและความต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากโครงสร้างที่ชัดเจนและมีการกระจายอำนาจช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างรวดเร็วและตรงกับปัญหาในพื้นที่ การมีตัวแทนจากหลากหลายภาคส่วนทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายและครอบคลุม ช่วยให้การแก้ไขปัญหามีความรอบด้านมากขึ้น นอกจากนี้ โครงสร้างที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ยังช่วยให้โรงเรียนสามารถรับมือกับความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Galbraith (2014) ที่เน้นว่า Organizational Structure ควรมีความสอดคล้องกับ Strategy และต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะปรับเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Burns และ Stalker (1961) เกี่ยวกับ Organic Structure ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่มีความไม่แน่นอนสูง โดยเน้นการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และการปรับตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพชฎ นรสิงห์ และคณะ (2568) ที่พบว่า โครงสร้างการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพต้องมีภาคีเครือข่ายที่ชัดเจน และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของอดิสร ดีปานธรรม (2561) ที่ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา พบว่า โครงสร้างที่มีประสิทธิภาพต้องมีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังทุกระดับอย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson et al. (2022) ที่ศึกษาโรงเรียนในพื้นที่ชนบทของสหรัฐอเมริกา พบว่า โรงเรียนที่มี

โครงสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยดึงชุมชน ผู้ปกครอง และหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม สามารถลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุและเหตุรุนแรงได้ร้อยละ 35 เมื่อเทียบกับโรงเรียนที่ใช้การบริหารแบบรวมศูนย์

4.3 ระบบ (Systems) ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนให้เป็นรูปธรรม เช่น ระบบแจ้งเหตุและรายงานอุบัติการณ์ (School Safety Alert System) ระบบประเมินความเสี่ยงรายเดือน ระบบสื่อสารข้อมูลด้านความปลอดภัยระหว่างโรงเรียนและชุมชน และระบบติดตามและประเมินผลความปลอดภัยผ่านฐานข้อมูลออนไลน์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากระบบที่มีประสิทธิภาพช่วยให้การดำเนินงานมีความสม่ำเสมอ ลดความผิดพลาดจากการพึ่งพาบุคคล และเพิ่มความรวดเร็วในการตอบสนอง ระบบสารสนเทศที่ดีช่วยให้ผู้บริหารสามารถติดตามสถานการณ์และตัดสินใจได้อย่างทันท่วงที ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ข้อมูลข่าวสารด้านความปลอดภัยเข้าถึงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างรวดเร็วและถูกต้อง นอกจากนี้ ระบบประเมินและติดตามผลที่ชัดเจนยังช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Waterman et al. (1980) ที่เห็นว่า Systems เป็นกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย และต้องมีความสอดคล้องกับ Strategy และ Structure ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaplan และ Norton (1996) เกี่ยวกับ Balanced Scorecard ที่เน้นความสำคัญของระบบการวัดผลและติดตามประเมินผลที่ครอบคลุมทุกมิติขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ตรีภพ (2565) ที่พบว่า การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีระบบการติดตามและประเมินผลความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร สุขพล (2563) ที่ศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า ระบบการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง การติดตามประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yamamoto และ Takahashi (2022) ที่ศึกษาการสร้างความยืดหยุ่นให้กับโรงเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติของญี่ปุ่น พบว่า ระบบการจัดการข้อมูลและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โรงเรียนสามารถรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 ค่านิยมร่วม (Shared Values) ผลการวิจัยพบว่า การสร้างค่านิยมร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนรูปแบบ โดยโรงเรียนส่งเสริมให้ทุกคนมีจิตสำนึกเรื่อง "ความปลอดภัยคือความรับผิดชอบร่วมกัน" ผ่านกิจกรรมปลูกฝัง เช่น โครงการโรงเรียนปลอดภัยร่วมใจ กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านความปลอดภัย และกิจกรรมยกย่องเชิดชูบุคคลต้นแบบด้านความปลอดภัย ค่านิยมร่วมเหล่านี้จะนำไปสู่วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและความมุ่งมั่นในการสร้างความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมร่วมเป็นรากฐานสำคัญที่ผูกโยงทุกคนในองค์กรให้มีทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน เมื่อทุกคนเชื่อมั่นว่าความปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน จะทำให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง ค่านิยมที่เข้มแข็งช่วยให้พฤติกรรมด้านความปลอดภัยกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร ไม่ใช่เพียงกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ การยกย่องเชิดชูบุคคลต้นแบบยังช่วยสร้างแรงจูงใจและสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่ส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Peters และ Waterman (1982) ที่ระบุว่า Shared Values เป็นหัวใจกลางของ 7S Model และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการผูกโยงองค์ประกอบอื่นๆ เข้าด้วยกัน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schein (2010) เกี่ยวกับ Organizational Culture ที่เน้นว่าค่านิยมและความเชื่อพื้นฐานที่แบ่งปันร่วมกันเป็นแกนของวัฒนธรรมองค์กร และมีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อพฤติกรรมและการตัดสินใจของสมาชิก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แสงสว่าง (2564) ที่พบว่า การสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชุดา หารราชารุพันธ์ (2564) ที่ศึกษาการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่า การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Save the Children (2560) ที่เสนอกรอบแนวคิดระดับโลกเพื่อสนับสนุนความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียน โดยเน้นความสำคัญของการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันในการสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัย รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Huffman (2003) ที่รายงานไว้ว่า โรงเรียนที่มีค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมมีโอกาสสูงขึ้นที่จะพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้สำเร็จ

4.5 ภาวะผู้นำ (Style) ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับได้เสนอความคิดเห็น มีส่วนในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจ เน้นการบริหารแบบ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ" เพื่อให้ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของและภาคภูมิใจในความสำเร็จของโรงเรียน ภาวะผู้นำลักษณะนี้ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการความปลอดภัย เนื่องจากภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมช่วยสร้างความไว้วางใจและความมุ่งมั่นของบุคลากร เมื่อผู้ปฏิบัติงานรู้สึกว่าได้รับการรับฟังและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีแรงจูงใจในการทำงานสูงขึ้น ผู้นำที่เปิดกว้างและส่งเสริมการมีส่วนร่วมยังช่วยให้ได้รับข้อมูลและมุมมองที่หลากหลาย ทำให้การตัดสินใจมีความรอบด้านและเหมาะสมมากขึ้น นอกจากนี้การบริหารแบบ "ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ" ยังช่วยพัฒนาศักยภาพและภาวะผู้นำของบุคลากรในทุกระดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1967) เกี่ยวกับ Participative Management System (System 4) ที่เน้นการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการกำหนดเป้าหมาย ยังสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ของ Bass (1985) ที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา แสงสว่าง (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชดา หรรษาจารย์พันธ์ (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen และ Wong (2022) ที่ศึกษาโรงเรียนพื้นที่ภูเขาในจีนและเนปาล พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดกว้างและเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Partnership for the Future of Learning (2018) ที่เห็นว่า ภาวะผู้นำและการปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมเป็น "กาวเชื่อมความสัมพันธ์" ที่เชื่อมโยงและเสริมสร้างเสาหลักอื่นๆ ของโรงเรียนชุมชน

4.6 บุคลากร (Staff) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรในด้านความรู้ และทักษะเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น การจัดอบรมการป้องกันอุบัติเหตุ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การบริหารความเสี่ยง และการจัดการในภาวะวิกฤติ รวมถึงส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทำงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบนี้มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนรูปแบบให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่เหมาะสมเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องช่วยให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานภายนอกยังช่วยเปิดมุมมองและนำความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ บุคลากรที่ได้รับการพัฒนาจะมีความมั่นใจและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Becker (1964) เกี่ยวกับ Human Capital Theory ที่เน้นว่าการลงทุนในการพัฒนาทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) เกี่ยวกับ Learning Organization ที่เน้นความสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ของสมาชิกในองค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา แสงสว่าง (2564) ที่พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านความปลอดภัยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย ใจดี (2565) ที่พบว่า การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการดูแลความปลอดภัยของนักเรียนและการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับความรู้สมัยใหม่เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ สุวรรณภูมิ (2564) ที่เน้นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านความปลอดภัยเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส

4.7 ทักษะ (Skills) ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการสร้างความปลอดภัย เช่น ทักษะการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอย่างรอบด้าน ทักษะการสื่อสารและการเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือ ทักษะการบริหารจัดการในภาวะวิกฤติ (Crisis Management) และทักษะการสร้างแรงจูงใจและภาวะผู้นำร่วม การพัฒนาทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากทักษะการคิดเชิงระบบช่วยให้บุคลากรสามารถมองเห็นความเชื่อมโยงและผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ต่อความปลอดภัย ทำให้การแก้ไขปัญหามีความรอบด้านและยั่งยืน ทักษะการสื่อสารและการเจรจาช่วยให้สามารถสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ทักษะการบริหารจัดการในภาวะวิกฤติช่วยให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ลดความสูญเสียและความเสียหาย นอกจากนี้ ทักษะการสร้างแรงจูงใจและภาวะผู้นำร่วมช่วยให้สามารถขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมและสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Waterman et al. (1980) ที่ระบุว่า Skills หมายถึงความสามารถและขีดความสามารถหลักขององค์กร ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับ Strategy และสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Senge (1990) เกี่ยวกับ Five Disciplines ของ Learning Organization โดยเฉพาะ Systems Thinking ที่เป็นรากฐานของการเรียนรู้องค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ตรีภพ (2565) ที่พบว่า ทักษะการบริหารจัดการในภาวะวิกฤติเป็นทักษะสำคัญที่บุคลากรในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุชาติ ทุมมาโม (ปิต) (2561) ที่เน้นความสำคัญของทักษะการคิด การปฏิบัติ การตัดสินใจ และการติดตามผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim และ Park (2022) ที่พบว่า ทักษะการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นทักษะสำคัญในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในบริบทพหุวัฒนธรรม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodriguez-Fernandez et al. (2022) ที่พบว่า ทักษะการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและทักษะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประเมินผลรูปแบบ

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ดังนี้ ผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักการของรูปแบบ ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ด้านกระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ และด้านการประเมินผลรูปแบบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา โดยการประเมินความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

การประเมินรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ความถูกต้อง			ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	χ^2	เหมาะสม	ไม่เหมาะสม	χ^2	เป็นไปได้	เป็นไปได้	χ^2	เป็นประโยชน์	ไม่เป็นประโยชน์	χ^2
1. หลักการของรูปแบบ	87	13	213.50**	85	15	265.60**	90	10	168.96**	90	10	168.96**
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	69	6	52.92**	69	6	52.92**	68	7	43.32**	68	7	49.61**
3. องค์ประกอบของรูปแบบ	244	31	1139.94**	251	24	790.94**	238	37	1215.06**	245	30	1341.90**
4. กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ	89	11	60.84**	92	8	70.56**	92	8	70.56**	89	11	60.84**
5. การประเมินผลรูปแบบ	130	20	431.04**	136	14	278.00**	125	25	203.54**	130	20	306.12**
ค่าเฉลี่ยรวม	619	81	379.65**	633	67	291.60**	613	87	340.29**	622	78	385.49**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความถูกต้อง (χ^2 อยู่ในช่วง 52.92** - 1139.94**) มีความเหมาะสม (χ^2 อยู่ในช่วง 52.92** - 790.94**) มีความเป็นไปได้ (χ^2 อยู่ในช่วง 43.32** - 1215.06**) และมีความเป็นประโยชน์ (χ^2 อยู่ในช่วง 49.61** - 1341.90**) ต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการประเมินของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยมีรายละเอียดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

1) หลักการของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือการนำการบริหารแบบมีส่วนร่วม มาเป็นองค์ประกอบของรูปแบบ และใช้กรอบแนวคิด 7S Model เป็นกระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ (สร้างแบบสอบถาม)

2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

2.1 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาสมีแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัย

2.2 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาส มีประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย

2.3 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาส มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เป็นนวัตกรรมใหม่และเป็นผลงานที่เป็นเลิศที่ดี (Best Practice) เป็นต้นแบบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับของประเทศไทย

3) องค์ประกอบของรูปแบบ (6C Model) องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มาจากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) C1: Collaborative Management (การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร) – การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการบริหารความปลอดภัย 2) C2: Cooperative Networking (การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ) – การประสานความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงาน

ภายนอก และองค์กรภาครัฐ เพื่อสร้างเครือข่ายสนับสนุนความปลอดภัย 3) C3: Common Vision (การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน) - การกำหนดเป้าหมายด้านความปลอดภัยร่วมกันอย่างชัดเจน ให้ทุกฝ่ายมีทิศทางเดียวกัน 4) C4: Clear Communication (การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ) - การสื่อสารที่ชัดเจนถูกต้อง ต่อเนื่อง และเป็นสองทาง เพื่อให้ข้อมูลไหลเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ 5) C5: Collective Decision-Making (การตัดสินใจร่วมกัน) - การใช้ข้อมูลและความคิดเห็นของทุกฝ่ายในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นยุติธรรมและครบถ้วน 6) C6: Culture Building (การสร้างทีมงานและวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน) - การเสริมสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีมโดยมีบริบทสถานศึกษา นโยบาย และการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นตัวกำหนดทิศทางการบริหารจัดการรูปแบบ

4) กระบวนการบริหารจัดการรูปแบบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิด 7S Model เป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์ประกอบทั้ง 6 (6C Model) ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) S1: Strategy (กลยุทธ์) - การกำหนดทิศทางและแผนปฏิบัติการด้านความปลอดภัยโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม โดยเชื่อมโยงกับนโยบายระดับชาติและท้องถิ่นอย่างชัดเจน (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 และ 4) 2) S2: Structure (โครงสร้าง) - การจัดโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนและมีความยืดหยุ่น (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4 และ 8) 3) S3: Systems (ระบบ) - การพัฒนาระบบและกระบวนการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน มีตัวชี้วัดชัดเจน และมีกลไกการสะท้อนผล (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2, 5, 6 และ 9) 4) S4: Shared Values (ค่านิยมร่วม) - การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมความปลอดภัยร่วมกัน ทั้งในมิติประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3 และ 9) 5) S5: Style (รูปแบบการบริหาร) - การใช้ภาวะผู้นำแบบอำนวยความสะดวกการมีส่วนร่วม (Facilitative Leadership) และการสื่อสารที่ชัดเจน (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 9) 6) S6: Staff (บุคลากร) - การพัฒนาศักยภาพบุคลากรอย่างต่อเนื่องพร้อมตัวอย่างกิจกรรมและโครงการ (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 7) 7) S7: Skills (ทักษะ) - การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็น พร้อมคู่มือและเครื่องมือประเมินผลที่ใช้งานง่าย (ตอบสนองข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2, 6, 7 และ 8)

5) การประเมินผลรูปแบบการประเมินผลรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) เครื่องมือและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินการมีส่วนร่วม 2) มาตรฐานความปลอดภัย 3) ความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) เกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 5) กระบวนการประเมินผลที่เป็นระบบ และ 6) ผลการประเมินเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแบบอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา McKinsey 7S Model ทั้ง 7 องค์ประกอบทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อขับเคลื่อน 6C Framework ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ดังนี้

7S Model	6C ที่เชื่อมโยงหลัก	ความสัมพันธ์
Strategy	C1, C2, C3	กลยุทธ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและวิสัยทัศน์ร่วม
Structure	C1, C4, C5	โครงสร้างที่เปิดกว้างและส่งเสริมการตัดสินใจร่วม
Shared Values	C3, C6	ค่านิยมที่เป็นหัวใจของวิสัยทัศน์และวัฒนธรรม
Systems	C4, C5, C6	ระบบที่สนับสนุนการสื่อสารและสร้างวัฒนธรรม
Style	C1, C4, C5	รูปแบบผู้นำที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม
Staff	C1, C2, C6	บุคลากรที่พร้อมทำงานร่วมกันและสร้างวัฒนธรรม

7S Model	6C ที่เชื่อมโยงหลัก	ความสัมพันธ์
Skills	C1, C4, C5, C6	ทักษะที่จำเป็นในการทำงานแบบมีส่วนร่วม

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก ที่ทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ได้แก่ 6C Model ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของรูปแบบ และ 7S Model ซึ่งเป็นกลไกในการขับเคลื่อนองค์ประกอบทั้ง 6 ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ (6C Model) ประกอบด้วย (1) C1: Collaborative Management การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นรากฐานของทุกกระบวนการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการความปลอดภัย (2) C2: Cooperative Networking การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานภายนอก และองค์กรภาครัฐ เพื่อสร้างระบบสนับสนุนที่แข็งแกร่ง (3) C3: Common Vision การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกันด้านความปลอดภัย ที่ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันและมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน (4) C4: Clear Communication การสื่อสารที่ชัดเจน ถูกต้อง ต่อเนื่อง และเป็นสองทาง เพื่อให้ข้อมูลไหลเวียนอย่างมีประสิทธิภาพ (5) C5: Collective Decision-Making การใช้ข้อมูลและความคิดเห็นของทุกฝ่ายในการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่เป็นยุติธรรมและครบถ้วน และ (6) C6: Culture Building การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยและการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นผลลัพธ์สุดท้ายที่ทำให้ระบบดำเนินงานได้อย่างยั่งยืน

องค์ประกอบทั้ง 6 ดังกล่าวมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างบูรณาการ โดย C1 เป็นรากฐานของทุกกระบวนการ C2 เปิดโอกาสให้เครือข่ายได้กำหนด C3 วางทิศทาง C4 เป็นสายเส้นเชื่อมทุกกระบวนการ C5 ให้ความยุติธรรม และ C6 สร้างความยั่งยืนให้กับระบบ กลไกการขับเคลื่อนรูปแบบ (7S Model) ประกอบด้วย S1: Strategy (กลยุทธ์) การกำหนดทิศทางและแผนปฏิบัติการด้านความปลอดภัยโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งสนับสนุน C1, C2 และ C3 S2: Structure (โครงสร้าง) การจัดโครงสร้างการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกภาคส่วน ซึ่งเสริมสร้าง C1, C4 และ C5 S3: Systems (ระบบ) การพัฒนาระบบและกระบวนการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งสนับสนุน C4, C5 และ C6 S4: Shared Values (ค่านิยมร่วม) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมความปลอดภัยร่วมกัน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของ C3 และ C6 S5: Style (รูปแบบการบริหาร) การใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย ซึ่งเป็นแบบอย่างของ C1, C4 และ C5 S6: Staff (บุคลากร) การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกระดับด้านความปลอดภัย ซึ่งเสริมสร้าง C1, C2 และ C6 และ S7: Skills (ทักษะ) การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำให้ C1, C4, C5 และ C6 มีประสิทธิภาพความเชื่อมโยงระหว่าง 7S Model และ 6C Framework แสดงให้เห็นว่า McKinsey 7S Model ทั้ง 7 องค์ประกอบทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการเพื่อขับเคลื่อน 6C Framework ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดย Strategy, Structure และ Style เป็นกลไกที่เชื่อมโยงโดยตรงกับ Collaborative Management (C1) ในขณะที่ Systems และ Skills สนับสนุนทั้ง Communication (C4) และ Collective Decision-Making (C5) ส่วน Shared Values และ Staff เป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้าง Culture Building (C6) และ Cooperative Networking (C2) ช่วยสนับสนุนทั้งระบบให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานี้ จึงเป็นรูปแบบที่มีความครบถ้วน สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ในทางปฏิบัติได้จริง โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้งหมด และมีกลไกที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสามารถพัฒนาระบบความปลอดภัยของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

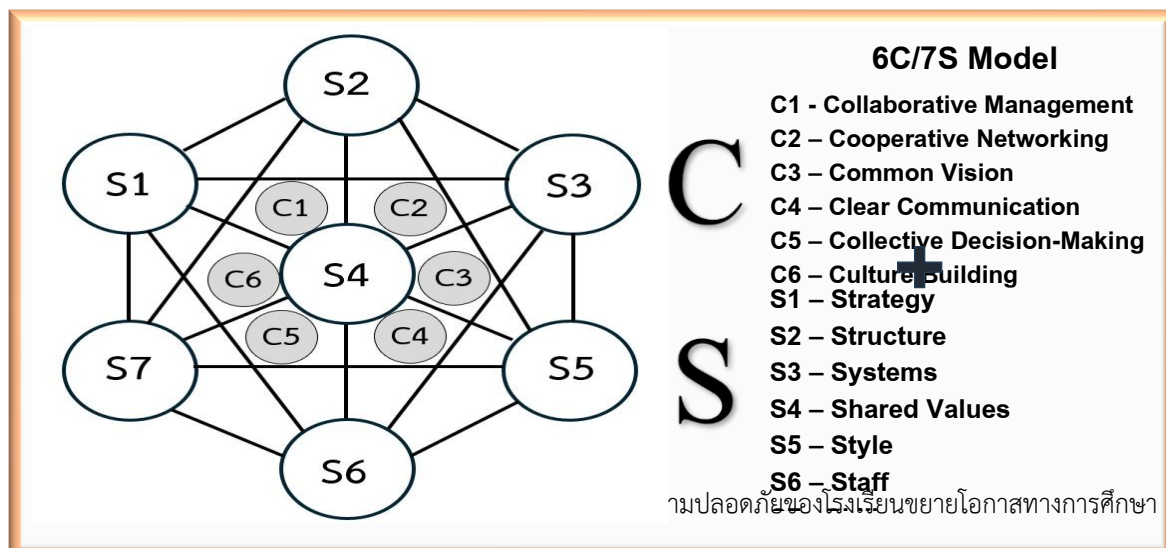
1. ควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติ (Best Practices) ในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในโรงเรียนพร้อมยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม
2. ควรพัฒนาสื่อและนวัตกรรมสำหรับการเผยแพร่ผลการวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมาย เช่น วิทยุสื่อสารคดี อินโฟกราฟิก หรือแอปพลิเคชัน เพื่อให้เข้าถึงและเข้าใจง่าย
3. ควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing) ระหว่างโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแรงบันดาลใจและต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในบริบทของโรงเรียนประเภทอื่น เช่น โรงเรียนในเมือง โรงเรียนขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนเอกชน เพื่อเปรียบเทียบและพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทที่หลากหลาย
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในการสร้างความปลอดภัยของโรงเรียน
3. ควรศึกษาผลกระทบระยะยาวของการใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อความปลอดภัยของโรงเรียน พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน และคุณภาพชีวิตของนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้นนี้ เป็นการบูรณาการระหว่าง 6C Model (องค์ประกอบหลักของการมีส่วนร่วม) กับ 7S Model (กระบวนการจัดการเพื่อขับเคลื่อน) อย่างเป็นระบบ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในประเทศไทย และได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่ามีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รูปแบบนี้ไม่เพียงแต่ให้กรอบแนวคิดที่ชัดเจนเกี่ยวกับมิติต่างๆ ของการมีส่วนร่วม แต่ยังจัดเตรียมกลไกและกระบวนการที่เป็นรูปธรรมในการนำไปปฏิบัติ ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในบริบทที่หลากหลายของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทั่วประเทศ และมีศักยภาพในการสร้างความปลอดภัยที่ครอบคลุม ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพสูงสุดและได้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแสดงได้ ดังภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเสมอภาคทางการศึกษา. (2562). รายงานสถานการณ์โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติมา จารุธีระพันธ์. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, 5(2), 89-102.
- ดำรง จันทฤทธิ์. (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 23(1), 226-230.
- นิตยา แสงสว่าง. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุตประวิทย์ ภัครวัฒน์อังกูร. (2568). การพัฒนาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 26(1), 15-28.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประภาพร สุขพล. (2563). รูปแบบการบริหารความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 8(1), 63-77.
- พชฎ นรสิงห์ และคณะ. (2568). รูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์, 33(2), 256-272.
- พรทิพย์ สุวรรณภูมิ. (2564). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาความปลอดภัยในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาสุชาติ ธมมาโกโม (ปิต). (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 13. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิชุดา หารษาจารย์. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนในจังหวัดลำปาง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 44(2), 91-106.
- สมชาย ใจดี. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่สูง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 10(1), 124-137.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). รายงานสถิติการเกิดเหตุไม่ปลอดภัยในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). นโยบายและแนวทางการสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พริกหวานกราฟฟิค.

- สุวิมล ตรีภพ. (2565). รูปแบบการบริหารความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อดิสร ดีปานธรรม. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bass, B. M. (1985). Leadership: Good, better, best. *Organizational Dynamics*, 13(3).
- Becker, G. S. (1964). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. National Bureau of Economic Research.
- Burns, T., & Stalker, G. M. (1961). *The management of innovation*. Tavistock Publications.
- Chen, L., & Wong, K. (2022). Community participation in school safety: A comparative study of mountain schools in China and Nepal. *International Journal of Educational Development*, 88, 85–97.
- Galbraith, J. R. (2014). *Designing organizations: Strategy, structure, and process at the business unit and enterprise levels* (3rd ed.). Jossey-Bass.
- Garcia, M., Rodriguez, A., & Santos, P. (2022). Safe school travel in Peru's mountainous regions: A participatory safety management approach. *Transport Policy*, 118, 143–156.
- Huffman, J. B. (2003). The role of shared values and vision in creating professional learning communities. *NASSP Bulletin*, 87(637), 21–34.
- Johnson, R. T., Anderson, K. L., & Miller, S. P. (2022). Shared decision-making and safety outcomes in rural schools: A longitudinal analysis. *Journal of School Violence*, 21(3), 285–302. <https://doi.org/10.1080/15388220.2022.2045673>
- Johnson, R., Smith, M., & Williams, T. (2022). School safety through participatory management in rural schools. *Journal of School Safety*, 21(3), 115–127.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (1996). *The balanced scorecard: Translating strategy into action*. Harvard Business School Press.
- Kim, H., & Park, S. (2022). Data-driven safety management in resource-limited schools: Challenges and opportunities in rural education contexts. *Asia Pacific Education Review*, 23(4), 567–583. <https://doi.org/10.1007/s12564-022-09756-4>
- Kim, S., & Park, J. (2022). Collaborative safety models for multicultural schools in South Korea. *Asia Pacific Education Review*, 23(1), 64–78.
- Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.
- Mintzberg, H. (1994). *The rise and fall of strategic planning*. Free Press.
- Peters, T. J., & Waterman, R. H., Jr. (1982). *In search of excellence: Lessons from America's best-run companies*. Harper & Row.
- Rodriguez-Fernandez, C., Martinez, J., & Lopez, A. (2023). Multidimensional safety risks in remote schools: Addressing physical, social, psychological, and cyber threats through integrated approaches. *Safety Science*, 162, 106087. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2023.106087>

- Save the Children. (2560, มกราคม). *The Global Alliance for Disaster Risk Reduction and Resilience in the Education Sector and the Worldwide Initiative for Safe Schools*. Save the Children Thailand.
- Schein, E. H. (2010). *Organizational culture and leadership* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Doubleday.
- Toikka, A., & Tarnanen, M. (2024). Shared vision and collaborative leadership in safety management: Lessons from Nordic rural schools. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(1), 112–129. <https://doi.org/10.1080/00313831.2023.2198765>
- UNESCO. (2021). *Whole school safety approach: Guidelines for comprehensive safety in education*. UNESCO Publishing.
- Waterman, R. H., Jr., Peters, T. J., & Phillips, J. R. (1980). Structure is not organization. *Business Horizons*, 23(3), 14–26.
- Yamamoto, H., & Takahashi, K. (2022). Building resilient school-community networks in disaster-prone rural areas: The role of collaborative safety planning. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 75, 102956.